

Σχέδιο πιλοτικής έρευνας: Άξονες χωροταξικής και οικιστικής ανασυγκρότησης των πυρόπληκτων περιοχών.

1.Εισαγωγικά.

Το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, μετά από τις χωρίς προηγούμενο καταστροφές από τις πρόσφατες πυρκαγιές, συγκρότησε ομάδες εργασίας από καθηγητές, υποψήφιους διδάκτορες και σπουδαστές με στόχο να συμβάλλουν στην ανασυγκρότηση των περιοχών που έχουν πληγεί.

Η περιοχή της έρευνας αποτελείται από τους Δήμους Αλιφείρας, Ανδριτσαίνης, Ζαχάρως και Φιγαλείας και επιλέγεται ώστε να περιλαμβάνει τόπους με διαφορετικά φυσικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά, δυνατότητες ανάπτυξης και ανάγκες προστασίας: τον ορεινό όγκο της Μίνθης, το όρος Λάπιθας, τις πλαγιές προς τον Αλφειό και τη Νέδα και την παραλιακή ζώνη.

Η συνεργασία με τοπικούς φορείς και ομάδες κατοίκων με κοινά αιτήματα, έχει μεγάλη βαρύτητα. Επομένως οι επαφές μαζί τους ενθαρρύνονται. Έχει ήδη σταλεί γράμμα προς τους Δήμους της περιοχής έρευνας, που γνωστοποιεί τις προθέσεις του Πολυτεχνείου και αναμένεται η απάντησή τους. Έχει ακόμη υπάρξει ανταπόκριση σε αίτημα που υπέβαλλε ο «Σύλλογος Μακισταίων Ολυμπίας» προς την καθηγήτρια κ. Ε. Παναγιωτάτου, με το οποίο ζητείται συνεργασία για τον καθορισμό των στόχων ανάπτυξης και ήδη ετοιμάζεται ημερίδα με συμμετοχή των κατοίκων. Είναι ευνόητο ότι θα υπάρξει ανταπόκριση και σε άλλα πιθανά τοπικά αιτήματα.

2. Αντικείμενο και στόχοι της έρευνας.

Μετά την καταστροφή, το καίριο ζήτημα είναι με ποιούς στόχους, μέσα και διαδικασίες θα πραγματοποιηθεί η ανασυγκρότηση. Θεωρούμε δηλαδή ότι δεν μπορεί η ανασύσταση της περιοχής, να αφηθεί μόνο στη συγκυρία των από μέρους αποσπασματικών πρωτοβουλιών και μέτρων, η οποία είναι πιθανό να αναγάγει τη διαφορετικότητα των τόπων σε παράγοντα όξυνσης ανισοτήτων.

Οι όροι ανάπτυξης άλλωστε που επιβάλλονται από τις δυναμικές της αγοράς οδηγούν συνήθως τις επενδύσεις σε συγκεκριμένα σημεία, όπως οι παραλιακές ζώνες, αφήνοντας άλλες γειτονικές περιοχές να φθίνουν. Έτσι, η ανασυγκρότηση μπορεί να έχει καταστροφικές συνέπειες τόσο στα χαρακτηριστικά των περιοχών, που 'αναπτύσσονται' μεν, αλλά αλλοιώνονται κοινωνικά και περιβαλλοντικά, όσο και στο ανθρώπινο δυναμικό και τον παραγωγικό ιστό ευρύτερων περιοχών, ιδιαίτερα των ορεινών.

Σε αντίθεση με μια συγκυριακή ανάπτυξη, ωθούμενη από επί μέρους συμφέροντα και μέτρα, θεωρούμε απαραίτητο να διερευνηθούν οι προοπτικές ανασυγκρότησης των περιοχών με άξονες που ενσωματώνουν συγχρόνως παραγωγικούς, κοινωνικούς και οικολογικούς όρους.

Τα βήματα που θα ακολουθήσει η έρευνα είναι τα εξής:

- Αναγνώριση της περιοχής με στόχο την επισήμανση επιμέρους ενοτήτων – τόπων που διακρίνονται μεταξύ τους από σχετικά διαφοροποιημένες οικονομικές-κοινωνικές σχέσεις, που συναρτώνται με τα φυσικά χαρακτηριστικά και τα υφιστάμενα δίκτυα. Εκτίμηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης που προκύπτουν από τα χαρακτηριστικά αυτά και ως τώρα παραμένουν σε λανθάνουσα κατάσταση ή

ακολουθούν αναπτυξιακούς στόχους που μακροχρόνια υποβαθμίζουν το αναπτυξιακό-οικολογικό δυναμικό των τόπων.

Η εργασία αυτή θα καταλήξει σε τυπολογίες τόπων-επιμέρους ενοτήτων, στις οποίες θα μπορεί να ακολουθηθεί κοινή πολιτική.

- Παρακολούθηση των άμεσων ενεργειών με στόχο την προσωρινή ανακούφιση των πυρόπληκτων, που θα μπορούσε να δημιουργήσει δυσμενείς καταστάσεις για το μέλλον. Διαμόρφωση και προώθηση εναλλακτικών προτάσεων.
- Διατύπωση αναπτυξιακών αξόνων με στόχο:
  - τον συνδυασμό οικονομικής ανάπτυξης και προστασίας των ιδιαίτερων φυσικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών, με βάση νέες αντιλήψεις ως προς τη σχέση ανάπτυξης- προστασίας οικολογικών και πολιτιστικών στοιχείων.
  - την παραμονή των κατοίκων της περιοχής στον τόπο τους και τη δημιουργία προϋποθέσεων για την προσέλευση και παραμονή των νέων που κατάγονται από εκεί ή και αλλού νέου πληθυσμού που θέλει να συμμετέχει σε μια αναπτυξιακή προσπάθεια, με έντονο οικολογικό-καινοτόμο χαρακτήρα
  - την προώθηση, σε συνάρτηση με τα προηγούμενα, πολιτικών και δράσεων, εντός των υφιστάμενων θεσμικών και νομοθετικών πλαισίων, που αν και φαίνονται ουτοπικές, έχουν δοκιμαστεί και επιτύχει, δημιουργώντας νέες, καινοτόμες προοπτικές ανάπτυξης και ποιότητας ζωής.

Η προσέγγιση των ζητημάτων της πυρόπληκτης περιοχής με αυτήν τη μέθοδο και οπτική, θα πρέπει να συμβάλει στη διαχείριση και προώθηση θεμάτων, όπως είναι:

- Η ανασύσταση και προστασία του δάσους, ως κεφαλαίου που υποστηρίζει τις προοπτικές και την ποιότητα της ανάπτυξης.
- Η αναδιάρθρωση και επέκταση καλλιεργειών και η ανάπτυξη εναλλακτικών τύπων κτηνοτροφίας, με προϊόντα ενταγμένα σε σύγχρονα δίκτυα διακίνησης, εκμετάλλευσης και σύνδεσης με τη ζήτηση.
- Η ενεργοποίηση, διατήρηση και σύνδεση με τις σημερινές συνθήκες, των παραδοσιακών οικισμών και τρόπων παραγωγής και διαβίωσης, όχι ως φολκλορικού εμπορεύματος για τουρίστες, αλλά ως άξονα που διατρέχει την καθημερινότητα.

Η ερευνητική ομάδα έχει ως τώρα πραγματοποιήσει δύο συναντήσεις και επί του παρόντος επεξεργάζεται τα ακόλουθα:

- Προετοιμασία της συνεργασίας με τους Δήμους και άλλους τοπικούς φορείς.
- Συλλογή και συστηματοποίηση υφιστάμενου διαθέσιμου υλικού.
- Συγκρότηση χαρτογραφικών υποβάθρων και αεροφωτογραφιών (ηλεκτρονικών και έντυπων)
- Κατάστρωση μεθόδου έρευνας πεδίου και οργάνωση επί τόπου μετάβασης
- Συζήτηση και επεξεργασία των απόψεων των μελών της ομάδας ως προς τους στόχους, τις μεθόδους προσέγγισης και άλλων γενικότερων θεμάτων που αφορούν αυτήν την εργασία.

Το τελικό προϊόν της εργασίας θα συστηματοποιηθεί σε τεύχος, που θα αποσταλεί στους Δήμους και το Πολυτεχνείο θα μπορεί να χρησιμοποιήσει ή να διαθέσει γενικά και ιδιαίτερα για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

3. Ερευνητική ομάδα.

Έχουν ως τώρα δηλώσει ότι θα μετέχουν στην ομάδα οι ακόλουθοι/ες (εννοείται ότι ο κατάλογος παραμένει ανοικτός και σε άλλες συμμετοχές):

Καθηγητές-καθηγήτριες και ομότιμοι καθηγητές-καθηγήτριες :

Μ. Αγγελίδης, Α. Αραβαντινός, Σ. Αυγερινού, Ντ. Βαΐου, Λ. Βασενχόβεν, Κ. Γεράρδη, Τζ. Κοσμάκη, Μ. Μαντουβάλου, Δ. Μέλισσας, Ε. Παναγιωτάτου, Ε. Πορτάλιου, Γ.Σαρηγιάννης.

Επίκουροι καθηγητές/τριες και λέκτορες:

Μ. Μαυρίδου, Ν. Μπελαβίλας, Α.Σαρηγιάννη, Κ.Σερράος.

Υποψήφιοι διδάκτορες:

Φερενίκη Βαταβάλη, Μαίρη Ζήφου, Πασχάλης Σαμαρίνης, Λουκάς Τριάντης, Ευαγγελία Χατζηκωνσταντίνου.

Ειδικοί επιστήμονες:

Ν. Πάγκας (δασολόγος-περιβαλλοντολόγος δρ χωροταξίας), Ν. Τσίγκας (αγρονόμος-τοπογράφος, ειδικός σε συστήματα γεωγραφικών πληροφοριών).

Γραμματεία: Φιλύρα Βλαστού, Σέβη Μαστιχίδου.

4. Κατανομή εργασιών.

- Λ. Βασενχόβεν, Ν. Πάγκας, σε συνεργασία με Χαροκόπειο και ειδικούς επιστήμονες: Φάκελος καταστροφών (η ομάδα συναντήθηκε την 1/10/07)
- Μ. Αγγελίδης, Α. Ξηρογιάννη: Τουρισμός, περιβάλλον, οικιστικό σύστημα
- Σ. Αυγερινού, Δ. Μέλισσας, Μ. Ζήφου, Μ. Μαντουβάλου: ισχύον θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο (γενικά στοιχεία που θεωρούνται χρήσιμα και ειδικότερες δεσμεύσεις που ισχύουν για την περιοχή από υφιστάμενα σχέδια και προγράμματα). Θα γίνει προσπάθεια επίσης να εντοπισθούν οι οριοθετήσεις που ισχύουν για την περιοχή μέσω των κανονισμών Φύση 2000 (Natura) και Cogine. Θα διερευνηθεί το θέμα της ισχύουσας οριοθέτησης των οικισμών. Θα αποδελτιωθούν υφιστάμενα σχέδια νόμων και θα αξιολογηθούν ως προς τις πιθανές επιπτώσεις στην περιοχή (Εθνικό χωροταξικό, ειδικό χωροταξικό τουρισμού).

Υπάρχει ήδη ένα σημείωμα για τη νομοθεσία περί δασών.

- Ν. Μπελαβίλας: Μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι.
- Π. Κοσμάκη, Κ. Σερράος: (στα πλαίσια του μαθήματος για το περιβάλλον) μελέτες περίπτωσης(...) που θα επιλεγούν εντός της πυρόπληκτης περιοχής.
- Ν.Τσίγκας: χάρτες και αεροφωτογραφίες. Υπάρχει ο χάρτης ΓΥΣ 1:50.000 έντυπος και σαρωμένος.
- Π. Σαμαρίνης: ταξινόμηση τύπου, αποδελτίωση υφιστάμενων στοιχείων (ΕΣΥΕ, ΓΠΣ)
- Ε. Πορτάλιου: σύνδεση με κεντρικούς και τοπικούς μη κρατικούς φορείς και οργανισμούς, που δραστηριοποιούνται σχετικά με τα πυρόπληκτα.
- Κ. Σερράος, Μ. Αγγελίδης, Α. Ξηρογιάννη, Ν. Τσίγκας, Ν. Πάγκας: διερεύνηση προγραμμάτων και καταγραφή ενεργειών που έχουν γίνει ή προγραμματίζονται για τα πυρόπληκτα από την κεντρική διοίκηση και νομαρχιακή αυτοδιοίκηση.
- Ντ. Βαΐου, Μ. Μαντουβάλου, Μ. Μαυρίδου, Α. Σαρηγιάννη: Προετοιμασία επαφών με Δήμους, οργάνωση και μεθοδολογική υποστήριξη έρευνας πεδίου, επεξεργασία γενικότερου μεθοδολογικού πλαισίου της έρευνας.
- Π. Σαμαρίνης, Λ. Τριάντης, Ευ. Χατζηκωνσταντίνου: Διεξαγωγή έρευνας πεδίου (με τη συμμετοχή και άλλων μελών της ομάδας).
- Σ. Μαστιχίδου: Αναζήτηση σχετικής βιβλιογραφίας και υλικού, μέσω διαδικτύου, για την περιοχή μελέτης